

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม
เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

THE DEVELOPMENT OF COMMUNITY-BASED LEARNING ACTIVITIES BASED ON
THE PROBLEMS IN COMMUNITIES AND SOCIETY TO ENHANCE THE PROBLEM-
SOLVING THINKING SKILLS FOR MATTAYOMSUEKSA 3*

กิตติภา อ้นพิมพา, อังคณา อ่อนธานี

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Kittipa Unpimpa, Angkana Onthanee

Faculty of Education, Naresuan University, Thailand

Email: Kittipaunpimpa@gmail.com

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 75/75 2) ศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2.1) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน หลังเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กับเกณฑ์ร้อยละ 75 2.2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ดำเนินการวิจัยตามกระบวนการวิจัยและพัฒนาและพัฒนา (Research and Development) มีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านหนองหัวปลวก จำนวน 20 คน โดยได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t แบบหนึ่งกลุ่ม (t-test one sample)

ผลการวิจัยพบว่า

1. กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาชุมชนและสังคม เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.89/75.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75
2. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสามารถในการทักษะการคิดแก้ปัญหา หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนชั้น

*ได้รับบทความ: 10 พฤศจิกายน 2565; แก้ไขบทความ: 16 มกราคม 2566; ตอรับตีพิมพ์: 31 มีนาคม 2566

มัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของนักเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ชุมชนเป็นฐาน; ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา; กิจกรรมการเรียนรู้

Abstract

The purposes of this research are to 1) create and find the efficiency of learning activities by using Community-based Learning Activity to enhance the problem-solving thinking skills for Mattayomsueksa 3 according to 75/ 75 criteria, 2) study the results of using Community-based Learning Activity base on the problems in communities and society that enhances the problem- solving thinking skills for Mattayomsueksa 3) The research was conducted in accordance with the Research and Development process (Research and Development). There are 2 steps as follows: Step 1: Create and find the effectiveness of community- based Learning Activity. Creating learning activity and appropriateness were considered by 3 experts and the experimental activity was conducted with the 3 students of Mattayomsueksa 3, Watsapratum-mitrphap 54 school affiliated with the office of Phichit Primary Educational Service Area 1, in academic year of 2021 to consider the appropriateness of the content, learning activity and duration. And then improved, then used to experiment with 15 students of Watsapratum-mitrphap 54 school to determine the efficiency. Step 2: Study the results of using community- based Learning Activity. The samples were 17 Mattayomsueksa 3 students in the first of academic year 2021, BaanHongHuaPluak school. The samples were obtained from the experimental model of One Group Pretest-Posttest Design. Research instruments are (1) Community-based Learning Activity (2) problem-solving ability scale (3) learning achievement scale (4) record field form. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and independent t-test.

The results of the study found that:

1. Learning activities using Community-based Learning Activities consisted of 4 steps: (1) preparing step (2) action step (3) reflection step (4) publishing to the public with value efficiency at $E1/E2 = 76.89/75.50$, which met the specified criteria.
2. Mathayomsuksa 3 students are competent in problem-solving skills. After studying with community-based learning activities To promote problem-solving abilities for Mathayom

Suksa 3 students, the scores were higher than 75 percent with statistical significance at the .05 level and the students' post-study achievement scores. statistically significantly higher than before at the .05 level

Keywords : Community Based Learning; Learning Activity; problem-solving thinking skills

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากหลายด้าน เพื่อให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการปรับตัวของชุมชนต่างๆ ทั่วประเทศ โดยปัจจัยสำคัญที่สามารถรองรับและตอบสนองได้ดีต่อการการผลักดันให้ประเทศเดินหน้า คือ การศึกษา เพราะการศึกษาจะช่วยพัฒนาพลเมืองในประเทศให้เกิดความรู้ ความสามารถ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนั้นจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาสังคมและชุมชนให้เป็นไปตามต้องการ ทั้งในส่วนของ การพัฒนาความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ สังคม การเมืองการปกครอง แต่ในทางกลับกัน ตามสภาพความเป็นจริงของการศึกษาไทยในปัจจุบัน ภาวะวิกฤตการณ์ว่าเป็นการศึกษาที่แปลกแยกจากสังคม ศาสนา และวัฒนธรรมไม่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตในสังคมและชุมชน (วิจารณ์ พานิช, 2555) ทำให้ นักเรียนไม่สามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้ ซึ่งสาเหตุของปัญหาดังกล่าว เป็นผลเนื่องมาจากการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน มีลักษณะที่ไม่ตรงตามเป้าหมายของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติและแผนการศึกษาชาติ เพราะไม่ได้คำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ก่อให้เกิด ความด้อย ประสิทธิภาพและไม่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน การจัดการเรียนการสอนต้องดำเนินการ ตามการศึกษาหลักสูตรและการเรียนการสอนจนถึงตัวผู้เรียนในระดับต่างๆ ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงพัฒนาตาม เป้าประสงค์ที่ต้องการ (เยาวภา ประคองศิลป์, 2553)

ในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 มีหลายองค์การที่เสนอกรอบแนวคิดสำหรับการพัฒนาในศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช, 2555) ได้กล่าวถึงทักษะในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยทักษะที่จำเป็น คือ การทำให้ผู้เรียนมีความพร้อมเข้าสู่โลกการทำงาน และการใช้ชีวิตที่มีความซับซ้อนมากขึ้น โดยมีทักษะการแก้ปัญหา เป็นประเด็นที่สำคัญหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในการทำงานได้ ดังนั้นการคิด แก้ปัญหาซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมของมนุษย์ เป็นทักษะที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ ต่อการดำรงชีวิตที่วุ่นวาย สับสนได้เป็นอย่างดี ผู้ที่มีทักษะการแก้ปัญหาจะสามารถเผชิญกับสภาวะสังคม สับสน วุ่นวาย ได้อย่างเข้มแข็ง มั่นคง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยชุมชนเป็นฐาน เป็นลักษณะเดียวกันกับ การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม กล่าวคือ เป็นการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความเป็นมนุษย์ได้ดียิ่งขึ้น เมื่อนำมาปฏิบัติแล้ว

ยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อตัวผู้เรียน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้ปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองในด้านการให้บริการทั้งวิชาการและวิชาชีพพร้อมกับความเป็นคน การนำองค์ความรู้จากประสบการณ์ในการบริการสังคมมาพัฒนาตนเอง นำแนวทางการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มาประยุกต์ใช้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนแนวคิด เจตนารมณ์ จากการเข้าร่วมในการจัดการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม เกื้อหนุนการใช้ชีวิตในสังคมประชาธิปไตย สร้างสมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม มีความรับผิดชอบต่อสังคม มองเห็นว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และแสดงออกด้วยการทำกิจกรรมบริการชุมชน (Community Service) เพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาของสังคม จึงเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะทางการบริการชุมชน และความมีจิตสำนึกในการรักบ้านเกิด ดังนั้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานจึงสามารถช่วยส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาได้

จากความสำคัญ ปัญหาและแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขึ้น จะช่วยส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 75/75

2. เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน หลังเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา กับเกณฑ์ร้อยละ 75

2.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่ดำเนินการโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีขั้นตอนการดำเนินการ 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 75/75

ได้กิจกรรมการเรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ขั้นที่ 1 Preparation เตรียมการเป็นขั้นที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นภายในขอบเขตข้อเท็จจริงตามสถานการณ์ได้ทำให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลกระทบของปัญหาชุมชนได้ถูกต้อง สามารถนำผู้เรียนในการค้นหาและอธิบายสาเหตุที่แท้จริงและสาเหตุที่เป็นไปได้ของปัญหาตามสถานการณ์ที่กำหนด และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการร่วมรับผิดชอบชุมชน กิจกรรมขั้นที่ 2 Action ดำเนินการ เป็นขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนสามารถค้นหาแนวทางแก้ปัญหาที่ตรงกับสาเหตุของปัญหาชุมชนได้ ผลักดันให้ผู้เรียนสามารถนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับปัญหาได้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหตามแนวทางที่กำหนดไว้ได้ กิจกรรมขั้นที่ 3 Reflection สะท้อนกลับ เป็นขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนสามารถอภิปรายผลที่เกิดขึ้นหลังจากการใช้วิธีการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง ทำให้ผู้เรียนสรุปแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นประโยชน์และสามารถนำไปใช้ได้ในอนาคต กิจกรรม ขั้นที่ 4 Demonstration and celebration เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ เป็นขั้นที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเผยแพร่ผลการแก้ไขปัญหาสู่ชุมชนได้ ทำให้ผู้เรียนสามารถนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาอื่นๆในอนาคตได้ ผลการประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า กิจกรรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีประสิทธิภาพเท่ากับ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.23) ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.06) ผลการหาประสิทธิภาพของ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 9 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ $E1/E2 = 76.89/75.50$ ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้

ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.18 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 85.88 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์กับ คะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยเป็นผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกับขั้นตอนที่ 1 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่ม

เดียวกับทดสอบหลังเรียน (One Group Posttest Design) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538) โดยดำเนินการทดลองดังนี้

1. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามกิจกรรมที่สร้างขึ้น ระยะเวลาในการดำเนินการทดลองในเดือนกรกฎาคม 2564 เป็นเวลา 12 ชั่วโมง โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ โดยประยุกต์โดยใช้วิธีสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน Owens, & Wang (1996) ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 Preparation เตรียมการ ผลที่ได้จากขั้นตอนนี้คือ นักเรียนกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลกระทบของปัญหา ขั้นที่ 2 Action ดำเนินการผลที่ได้จากกิจกรรม คือ ออกแบบขั้นตอนและนำเสนอวิธีการดำเนินงานแก้ไขปัญหาชุมชนได้ ขั้นที่ 3 Reflection สะท้อนกลับ ผลที่ได้คือ แก้ปัญหาตามแนวทางที่ออกแบบ นำเสนอผลการแก้ปัญหา สรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาและประเมินการผลแก้ปัญหา ขั้นที่ 4 Demonstration and celebration เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณชน ผลที่ได้จากกิจกรรม คือ สามารถเผยแพร่ผลการแก้ปัญหาได้ สามารถนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาอื่นๆ ได้ โดยกำหนดหัวข้อให้นักเรียนหรือกำหนดสถานการณ์ที่สอดคล้องหัวข้อที่สอนในเกม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

วัน เดือน ปี	กิจกรรมการเรียนรู้	ขั้นตอนการกิจกรรมการเรียนรู้
12-14 ก.ค. 2564	กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1. Preparation เตรียมการ	1. ผู้สอนระบุเป้าหมายในการศึกษา นำเสนอสถานการณ์ปัญหาภายในชุมชน กระตุ้นความสนใจเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้และมองเห็นปัญหา 2. ผู้เรียนใช้ทักษะและประสบการณ์เดิมทำความเข้าใจปัญหา 3. กำหนดสิ่งที่ต้องการศึกษาจากชุมชนและหาข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน 4. นำความรู้และประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับไปร่วมวางแผนในการแก้ปัญหาชุมชน
15-17 ก.ค. 2564	กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 Action ดำเนินการ	5. ผู้เรียนกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาชุมชน จากข้อมูลที่ได้รับในการสำรวจชุมชน 6. วางแผนแก้ปัญหาชุมชน ร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน นำเสนอแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแนวทางแก้ไขปัญหาชุมชน กับสมาชิกกลุ่มอื่นๆ 7. ผู้เรียนดำเนินการแก้ไขปัญหาชุมชนตามแนวทางที่วางแผน
22-30 ก.ค. 2564 (ในเวลา 3 ชม.)	กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 Reflection สะท้อนกลับ	8. ผู้เรียนนำความรู้ และผลการแก้ปัญหาที่ได้ มาอภิปรายผลเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สังเคราะห์ความรู้

		9. ประเมินผลการดำเนินงาน ร่วมกันบอกความรู้สึก และ ประสบการณ์ที่ได้จากการแก้ปัญหาชุมชนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และ สรุปลงข้อความรู้
2-4 ส.ค. 2564	กิจกรรม ที่ 4 Demonstration and celebration เผยแพร่ ผลงานสู่สาธารณะ	10. ผู้เรียนประชาสัมพันธ์ความสำเร็จของการแก้ไขปัญหาชุมชน และการจัดแสดงผลงานการแก้ไขปัญหาชุมชน ให้คุณครู เพื่อน นักเรียน และคนในชุมชนรับทราบ เพื่อถ่ายทอดแนวทางการแก้ไข ปัญหาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขและพัฒนาชุมชนได้ใน อนาคต

2. หลังจากการทดลองใช้กิจกรรมเสร็จสิ้นลงผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

2.1 ทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิด
แก้ปัญหา

2.2 ทดสอบเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เรื่องปัญหา
ชุมชนและสังคม

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) หาประสิทธิภาพของการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน หลังเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา กับเกณฑ์ร้อยละ 75 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยใช้การทดสอบค่า t แบบหนึ่งกลุ่ม (t-test one sample) โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เกณฑ์การประเมินความพึงพอใจของ บุษยาม ศรีสะอาด (2545)

ผลการวิจัย

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 75/75 มีข้อสรุป ดังนี้

1.1 ได้กิจกรรมการเรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ขั้นที่ 1 Preparation เตรียมการ กิจกรรมขั้นที่ 2 Action ดำเนินการ กิจกรรมขั้นที่ 3 Reflection สะท้อนกลับ ขั้นที่ 4 Demonstration and celebration เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ

1.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า กิจกรรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีประสิทธิภาพเท่ากับ ($\bar{X} = 4.53, S.D. = 0.23$)

1.3 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58, S.D. = 0.06$)

1.4 ผลการหาประสิทธิภาพของ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชน และสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 15 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ $E1/E2 = 76.89/75.50$ ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ตารางที่ 2 ผลการหาประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 75/75 นักเรียน 9 คน

กิจกรรมการเรียนรู้	ประสิทธิภาพ กระบวนการ (E ₁)	ประสิทธิภาพ ผลลัพธ์ (E ₂)
1. Preparation เตรียมการ	76.11	
2. Action ดำเนินการ	75.83	
3. Reflection สะท้อนกลับ	78.89	
4. Demonstration and celebration เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ	77.78	
เฉลี่ย	E ₁ = 76.89	E ₂ = 75.50
$E_1/E_2 = 76.89/75.50$		

2. การศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.18 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 85.88 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์กับ คะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน หลังเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา กับเกณฑ์ร้อยละ 75

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	Mean	t	Sig(1-tailed)
หลังเรียน	20	20	17.18	1.85	85.88	4.86 *	0.0001

2.2 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กับนักเรียน 20 คน

การทดสอบ	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	S.D. _D	t	Sig.
ก่อนเรียน	15.35	2.89	6.82	1.38	20.39 *	0.0000
หลังเรียน	22.18	3.64				

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน อภิปรายผลดังนี้

1. การสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน โดยการตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = 0.23) และมีความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.58, S.D.= 0.06) มีความเหมาะสมตามเกณฑ์ ($E1/E2 = 76.89/75.50$) อาจเนื่องมาจากกระบวนการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้สร้างตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น

พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทำการวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม มาตรฐาน ส 2.1 ส 2.1 ม.3/4 วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในประเทศ และเสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้ง และ ส 2.1 ม.3/5 เสนอแนวคิดในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในประเทศและสังคมโลกและรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Owens, & Wang (1996) ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ผู้วิจัยได้ตรวจสอบและแก้ไขส่วนที่บกพร่องตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 Preparation เตรียมการ, ขั้นที่ 2 Action ดำเนินการ, ขั้นที่ 3 Reflection สะท้อนกลับ, ขั้นที่ 4 Demonstration and celebration เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะและทำการวิเคราะห์ เวลาที่ใช้จัดกิจกรรมจำนวน 12 ชั่วโมง ซึ่งขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกการคิดแก้ปัญหาตามกระบวนการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนร่วมกันแบ่งภาระหน้าที่ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัด

ผลทดลองกับนักเรียนจำนวน 9 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ $E1/E2 = 76.89/75.50$

2. ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้

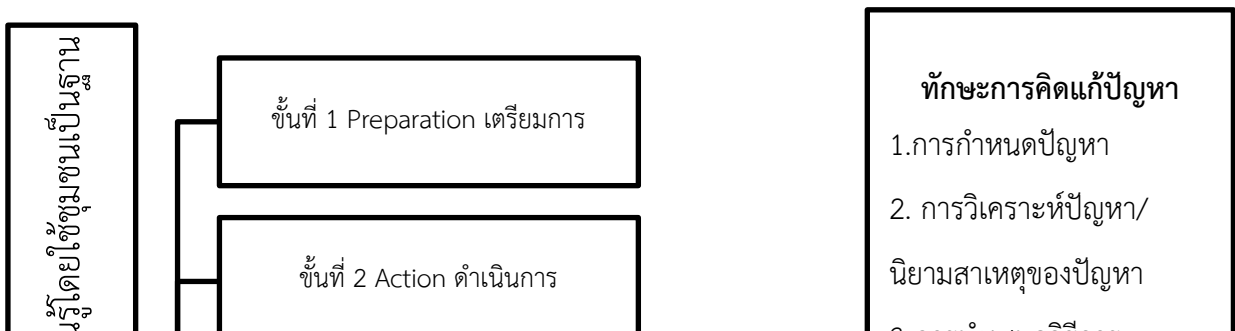
2.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน หลังเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม พบว่า คะแนนความสามารถการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง มีระบบขั้นตอนการทำงานและการคิดแก้ปัญหาที่ชัดเจน มีการใช้กระบวนการกลุ่มและระดมสมองจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนดปัญหา เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนบอกปัญหาที่สำคัญภายในขอบเขตข้อเท็จจริงตามสถานการณ์ และแยกแยะปัญหาที่แท้จริงเป็นสิ่งที่ปรากฏชัดเจน เห็นได้ง่าย โดยผู้สอนระบุเป้าหมายในการศึกษา โดยนำเสนอสถานการณ์ปัญหาภายในชุมชน 2) การวิเคราะห์ปัญหา ผู้เรียนค้นหาและอธิบายสาเหตุที่แท้จริงและสาเหตุที่เป็นไปได้ของปัญหาตามสถานการณ์ที่กำหนด และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลกระทบของปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น 3) การนำเสนอวิธีการ

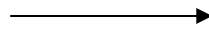
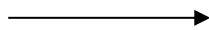
แก้ปัญหา ผู้เรียน กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาชุมชน จากข้อมูลที่ได้รับในการสำรวจชุมชน วางแผน แก้ปัญหาชุมชน ร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน นำเสนอแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแนวทางแก้ไขปัญหาชุมชน กับ สมาชิกกลุ่มอื่นๆ ผู้เรียนดำเนินการแก้ไขปัญหาชุมชนตามแนวทางที่วางแผน และ 4) การวิเคราะห์ผลการ แก้ปัญหา ผู้เรียนนำความรู้ และผลการแก้ปัญหาที่ได้ มาอภิปรายผลเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สังเคราะห์ความรู้ และประเมินผลการดำเนินงาน ร่วมกันบอกความรู้สึก และประสบการณ์ที่ได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีวรรณ ฉัตรสุริยวงศ์ (2557) ได้ศึกษากระบวนการทัศน์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริม ความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา เชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับ ประถมศึกษาปีที่ 6 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพ ของกระบวนการทัศน์การจัดการเรียนรู้โดย ใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่าง มีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา 2) ศึกษา ประสิทธิภาพของกระบวนการทัศน์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็น ฐาน และ 3) ขยายผลกระบวนการทัศน์ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผลการขยายผล กระบวนการทัศน์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน พบว่า หลังเรียนตามกระบวนการทัศน์การจัดการเรียนรู้โดย ใช้ชุมชนเป็นฐาน นักเรียนมีความสามารถ ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สูง กว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อกระบวนการทัศน์การจัดการเรียนรู้โดย ใช้ชุมชนเป็นฐาน อยู่ในระดับมาก

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในแต่ละกิจกรรม ส่งผลให้ นักเรียนได้เกิดการคิดแก้ปัญหาตามกระบวนการ เป็นการศึกษาความสามารถในการคิดที่ต้องอาศัยกระบวนการทาง สมอง และ ประสบการณ์ของบุคคลมาประกอบกัน สอดคล้องกับแนวคิดของการแก้ปัญหาของ เวียร์ Weir, John. J. (1974) อ้างถึงใน (ศรีวรรณ ฉัตรสุริยวงศ์, 2557) กระบวนการเพื่อแก้ปัญหาที่ประสบในสถานการณ์ ที่กำหนดมาให้ โดยการระบุประเด็นที่ สอดคล้องกับปัญหา 4 ขั้นตอนนี้ ขั้นกำหนดปัญหาหรือตั้งปัญหา ขั้น วิเคราะห์ปัญหา ขั้นเสนอวิธีการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการหาวิธีการแก้ปัญหาให้ตรง กับสาเหตุ และขั้นตรวจสอบผลลัพธ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วรรตพัทธ์ ทวีเจริญกิจ, 2561) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการ พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนอาชีวศึกษาตามแนวคิด ทฤษฎี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน และเพื่อส่งเสริมทักษะในการคิดแก้ปัญหาของ นักเรียนอาชีวศึกษาตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2559 พบว่ารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะในการ คิดแก้ปัญหาของนักเรียนอาชีวศึกษาตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ มีองค์ประกอบ คือ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และทักษะการคิดในแก้ปัญหา ของนักเรียนอาชีวศึกษา หลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องปัญหาในชุมชนและสังคม ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เฉลี่ย เท่ากับ 15.35 คะแนน และ 22.18 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่ฝึกให้นักเรียนได้คิดแก้ปัญหา อย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย 1)ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมไทย 2) ปัญหาชุมชนและแนวทางแก้ไข 3) การลงมือแก้ไขปัญหามุมชน 4) Reflection ของการคิดแก้ปัญหาชุมชน ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนได้เรียนรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน รู้สาเหตุและแนวทางแก้ไขเพื่อให้เกิดความสงบสุข นำผลที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันกับสมาชิกภายในกลุ่ม และสมาชิกภายในห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สำรวย จันทะภา ,2550 :55-59) ศึกษาเรื่องผลของการสอนโดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเรื่องหลักธรรมตามรอยพระยุคลบาท กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระแม่สกลสงเคราะห์ จังหวัดนนทบุรี วัตถุประสงค์เพื่อ 1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนการเรียนและหลังการเรียนเรื่องหลักธรรมตามรอยพระยุคลบาทโดยใช้วิธีการสอนแบบกระบวนการเผชิญสถานการณ์ และ 2.เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนก่อนการเรียนและหลังการเรียนเรื่องหลักธรรมตามรอยพระยุคลบาทโดยใช้วิธีการสอนแบบกระบวนการเผชิญ สถานการณ์ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา2550 จำนวน17 คนได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน ชนิดเลือกตอบแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ และ 3)แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ก่อน และหลังเรียนชนิดเลือกตอบแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1.นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2.นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ คะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัย

แผนภาพที่ 1 การพัฒนาการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

จากแผนภาพที่ 1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนดปัญหา เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนบอกปัญหาที่สำคัญภายในขอบเขตข้อเท็จจริงตามสถานการณ์ และแยกแยะปัญหาที่แท้จริงเป็นสิ่งที่ปรากฏชัดเจน เห็นได้ง่าย โดยผู้สอนระบุเป้าหมายในการศึกษา โดยนำเสนอสถานการณ์ปัญหาภายในชุมชน กระตุ้นความสนใจเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้และมองเห็นปัญหา โดยผู้เรียนใช้ทักษะและประสบการณ์เดิมทำความเข้าใจปัญหา พร้อมทั้งกำหนดสิ่งที่ต้องการศึกษาจากชุมชนและหาข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน 2) การวิเคราะห์ปัญหา ผู้เรียนค้นหาและอธิบายสาเหตุที่แท้จริงและสาเหตุที่เป็นไปได้ของปัญหาตามสถานการณ์ที่กำหนด และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลกระทบของปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น 3) การนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผู้เรียน กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหามุมชน จากข้อมูลที่ได้รับในการสำรวจชุมชน วางแผนแก้ปัญหาชุมชน ร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน นำเสนอแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแนวทางแก้ไขปัญหามุมชน กับสมาชิกกลุ่มอื่นๆ ผู้เรียนดำเนินการแก้ไขปัญหามุมชนตามแนวทางที่วางแผน และ 4) การวิเคราะห์ผลการแก้ปัญหา ผู้เรียนนำความรู้ และผลการแก้ปัญหาที่ได้ มาอภิปรายผลเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สังเคราะห์ความรู้ และประเมินผลการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ก่อนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา นักเรียนควรมีการเรียนรู้กระบวนการของชุมชนเป็นฐานเสียก่อน ว่าในแต่ละขั้นตอนจะส่งผลให้เกิดการคิดแก้ปัญหาอย่างไร

2. ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ส่วนของเนื้อหาบางส่วนที่ใช้ในการสอน ควรมีการยกตัวอย่างที่ชัดเจนมากกว่านี้ เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

3. ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ส่วนของวิธีการแก้ไขปัญหา นักเรียนควรได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการแก้ไขปัญหาของแต่ละแนวทางก่อนที่นักเรียนจะได้ลงมือเลือกแนวทาง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ขั้นตอนการจัดกิจกรรมของชุมชนเป็นฐาน มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 Preparation เตรียมการ, ขั้นที่ 2 Action ดำเนินการ, ขั้นที่ 3 Reflection สะท้อนกลับและขั้นที่ 4 Demonstration and celebration เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถนำไปบูรณาการกับการเรียนการสอนได้หลากหลายวิชา จึงสามารถบูรณาการกับกลุ่มสาระวิชาอื่นๆได้

2. กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ขั้นตอนการจัดกิจกรรมของชุมชนเป็นฐาน มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 Preparation เตรียมการ, ขั้นที่ 2 Action ดำเนินการ, ขั้นที่ 3 Reflection สะท้อนกลับและขั้นที่ 4 Demonstration and celebration เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถนำไปส่งเสริมการคิดไตร่ตรอง หรือคิดวิเคราะห์ได้

เอกสารอ้างอิง

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

เยาวภา ประคองศิลป์. (2553) การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2536). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

วรรตต์พัชร์ ทวีเจริญกิจ. (2561). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนอาชีวศึกษาตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.

ศรีวรรณ ฉัตรสุริยวงศ์. (2557). กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม.

สำรวย จันทะภา. (2550). ผลของการสอนโดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เรื่อง หลักธรรมตามรอยพระยุคลบาทกลุ่มสาระสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระแม่สกลสงเคราะห์ จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Owens, TR, Wang, C. January. (1996). Community-Based Learning: A foundation for meaningful education. Retrieved from <http://www.nwrel.org/scpd/sirs/10/t008.html>.

Weir, John. J. (1974). Problem Solving is Every body's Problem. Science Teacher. 41(4): 16-18.